

Det er en udfordring at bevare en god plæne under skyggefulde forhold. Det gælder lige fra den private have over stadion til golfgreen. Mangel på lys og den ofte fugtige luft nedsætter græssets vækstpotentiale, men fremmer svampesygdømmene. Forskningen viser at bl.a. nye sorter af almindelig rapgræs hjælper os på vej når vi taler om plænegræs på skyggefulde steder.

Erfaringerne stammer fra de seneste års afprøvninger på DLF-Trifoliums forædlingsstationer i Danmark og Frankrig. Jeg vil her holde mig til de markante forskelle der er mellem de forskellige arter. Hvis vi stikker et spadestik dybere og ser på de enkelte sorter, vil vi finde forskelle, dog ikke så udtalte som dem vi finder fra den ene art til den anden.

Stresset græs

Mangel på lys er en alvorlig stressfaktor. Muligheden for fotosyntese bliver nedsat drastisk og dermed plantens mulighed for at producere det nødvendige sukker til nyvækst. Symptomerne er en lav skudtæthed og ranglede blade der strækker sig mod lyset. En tynd græsbestand har mindre slidstyrke og giver plads til mere skyggetålende ukrudtsplanter og eventuelt mos. Under jorden vil rødderne være svage, da de mangler energien (sukkeret) fra toppen.

Men rækken af plager er endnu længere. Fugtighed på og omkring planterne giver optimale forhold for svampesygdomme. Fra sensommeren og hen i efteråret er det et alvorligt problem at dug eller regn ikke tørrer op, og blade-



På stadionanlæg hvor tribunerne bygges stejlt og tæt på banen giver man sig selv problemer med skygge.

Plænegræs er en udfordring i skygge

Nye sorter af almindelig rapgræs, f.eks. 'Solo', kan hjælpe os på vej

Af Asbjørn Nyholt

ne forbliver våde hele døgnet igennem. Denne mangel på udtørring får også konsekvenser for jorden. Et vådt vækstlag er mere udsat for komprimering end et tørt, og samtidig er der en stor risiko for at overfladen slimer til med et grønt lag af alger. Kan I se det for jer: Nu er vi ved at kvæle de i forvejen svækkede rødder, luftskiftet gennem de grove porer i vækstlaget er blokeret.

Der er dog nogle græsarter der kan hjælpe os (se tabellen), og der er plejetiltag der kan mildne problemstillingen.

Almindelig brugsplæne

Ser vi på den almindelige brugsplæne i private haver el-

ler i parker, optræder der ofte to typer af skygge: Den lidt fugtige skygge på nordsiden af bygninger og den tørre, næringsfattige skygge under de store gamle træer. Forholdene stiller lidt forskellige krav til valg af græsart.

Af tabellen fremgår det at arter som almindelig rapgræs og mosebunke klarer skyggen godt, mens en art som f.eks. rajgræs kommer lige efter. Derimod klarer rødsvingel, engrapgræs og de nye små kløver sig skidt i den intensive skygge.

Almindelig rapgræs et let at etablere og giver et hurtigt resultat. I disse år kommer der en række nye sorter på marke-

det med prima plæneegenskaber. Mosebunke er god til skygge, men den er vanskelig at få til at fungere i blanding med andre arter. Den etablerer sig langsomt, og dens vækstform med 'de små hvirvler' giver et anderledes udtryk.

Lav rapgræs har også sine svage sider i form af en karakteristisk gulgrøn farve, en meget aggressiv vækst og med et højt liggende rodsystem.

Til den tørre og næringsfattige vandrende skygge omkring de store træer kan det være en god ide at medtage en andel af rødsvingel, trods den ringe tilpasning til dyb skygge, for rødsvingel er nu engang god til de tørre og næringsfattige områder. Under alle forhold gælder det, at det hjælper at sætte klippehøjden lidt op - f.eks. fra 30 mm til 35 mm.

Skygge på stadionser

På de nye stadionanlæg hvor tribunerne bygges stejlt og tæt på banen for at give publikum en god oplevelse, giver man sig selv problemer med skygge langs den sydlige tribune - ofte det ene målfelt.

De slidforsøg vi har udført i skygge viser at de bedste typer af de slidstærke, skudtætte rajgræsser giver den optimale

PLÆNEGRÆS OG SKYGGE

Tabellen viser det generelle udseende (plantedække og sygdomme) på artsniveau, vurderet visuelt dels i Frankrig, dels i Danmark på forsøg i intensiv skygge (DLF-Trifoliums forædlingsstationer).

★ : ringe ★★: rimelig ★★★: god -: ikke testet.

	Fremspiring	30 mm klip uden slid	30 mm klip med slid	6 mm klip uden slid
Alm. rajgræs , <i>Lolium perenne</i>	1-1½ uge	★★	★★★	★
Engrapgræs , <i>Poa pratensis</i>	3-4 uger	★	★	-
Almindelig rapgræs , <i>Poa trivialis</i>	2 uger	★★★	★★★	★★★
Krybende rapgræs , <i>Poa annua reptans</i>	1-2 uger	★★	★★	★★
Lav rapgræs , <i>Poa supina</i>	2 uger	★★★	-	-
Mosebunke , <i>Deschampsia caespitosa</i>	2-3 uger	★★★	★★★	★★
Microkløver , <i>Trifolium repens</i>	2 uger	★	-	-
Rødsvingel , <i>Festuca rubra</i>	2 uger	★	-	★
Krybende hvene , <i>Agrostis stolonifera</i>	2 uger	-	-	★★
Almindelig hvene , <i>Agrostis capillaries</i>	2 uger	-	-	★★

kombination af etablerings-hastighed, slidstyrke og skyggetolerance. Den almindelige rapgræs er god til hurtigt at løse problemer hen over efteråret, men arten er ikke glad for den fulde sol den efterfølgende sommer.

Plejeteknik skal man tage sine forholdsregler ved at holde den øverste del af spillefladen åben, trække duggen af hver morgen og undgå at presse græsset med gødning i efteråret. Men husk mikronæringsstofferne. Yderligere hjælp kan fås ved at investere i et lysanlæg til græsset (se f.eks. www.mlr.no).

Skygge på green

På de af golfbanens greens der ligger i skygge, bliver problemerne for alvor store, da det tætklippede græs i forvejen er stresset. Tabellen viser franske resultater fra lermuld og en klippehøjde på 6 mm, så det er lidt af en tilsnigelse at kalde det for danske green, men der er alligevel brugbar information at hente.

Det er tydeligt at rødsvingel ikke klarer sig i intensiv skygge. Der er dog en tendens til at rødsvingel med korte udløbere modstår skyggen lidt bedre end typerne uden udløbere. Både almindelig hvene og krybende hvene har en rimelig skyggetolerance, men fugtig-

hed og svampesygdomme bliver fjenden. En anden ting er at hvene blev klippet højere end almindelig praksis - for højt til golfspil - men der ligger en gevinst i at hæve klippehøjden. Det giver en større fotosyntesekapacitet.

Det var overraskende at de nye typer af almindelig rapgræs (Solo') havde den bedste plantebestand i skygge ved 6 mm klip. Det er en oplagt mulighed at arbejde videre med.

Plejeteknik er der meget at gøre. Eller rettere sagt: man skal gøre mindre på den skygefulde green. Den nedsatte vækstkapa-citet, der er en følge af lysmangel og mindre fordampning, giver et mærkbart mindre behov for vand og næring. Man kommer meget nemt til at overgødske med kvælstof i skyggen.

Resultatet er det kendte for overgødsning: ranglede planter med store vandfyldte celler uden slidstyrke. Prioriteringen af topvæksten sker på bekostning af den i forvejen svækkede rodvækst. Kombinerer vi det med for meget vanding med tilhørende algevækst og reduceret luftskifte i vækstlaget, skulle det være en smal sag at tage livet af selv de mest robuste græssorter.

FORFATTER
Asbjørn Nyholt er produktchef hos Prodana Seeds A/S.



I parker og private haver er græsset ofte i skygge, bl.a. på grund af bevoksning og bygninger. Foto: Prodana.

Flormart - Padova - Italy

13/15 September 2007

from Thursday to Saturday

Thursday and Friday 9.00/19.00 - Saturday 9.00/17.00

September Flormart in full mediterranean climate

The most complete show of typical Mediterranean floriculture with its many varieties and colors, and with new opportunities created by changes in the climate. Flormart will also be host to machinery, technology and products for the entire product line, as well as florist articles, and equipment for public and private parks and gardens in the MAVER exhibit area.

1,100 exhibitors and 28,000 visitors coming from all over Europe as well as from Canada, Israel, Australia, Venezuela, and Tunisia know that their appointment, even this year, is in Padua, at September Flormart.

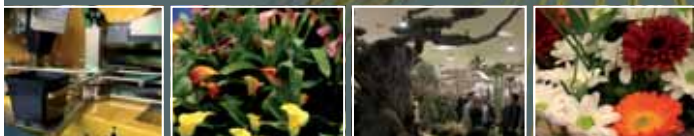
1,100 Exhibitors

28,000 Visitors

35,000 Exhibitor surface area



International Nursery
Gardening and
Gardening Exhibition



Foreign Relations Office:

Tel. 0039.049.840589/497

Fax 0039.049.840564

estero@padovafiery.it

Hotel, trip, tour reservations:

AURY ISLAND di PadovaFiere Viaggi Srl

Tel. 0039.049.840350

Fax 0039.049.840340

www.auryisland.it - info@auryisland.it

To contact your local
representative, please
visit: www.flormart.it



PadovaFiereSpa